

ΜΙΑ ΡΕΑΛΙΣΤΙΚΗ & ΠΟΛΥΚΡΙΤΗΡΙΑΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΧΡΗΣΙΜΟΤΗΤΑ & ΤΗΝ ΠΡΟΟΠΤΙΚΗ ΤΟΥΣ

Έργα ταμίευσης νερού Περιβαλλοντικές επιπτώσεις και διαδικασία αδειοδότησης

Γιώργος Κοτσαγεώργης, ENVECO A.E.
Βιολόγος – Περιβαλλοντολόγος PhD

Καρδίτσα, 17 Οκτωβρίου 2012

Περιεχόμενα παρουσίασης

Έργα ταμίευσης

1. Περιβαλλοντικές Επιπτώσεις
2. Διαδικασία περιβαλλοντικής αδειοδότησης – νέο θεσμικό πλαίσιο
3. Σχέση με άλλες Οδηγίες της Ε.Ε.

Περιβαλλοντικές Επιπτώσεις (1)

Τοπίο

Επιπτώσεις στο τοπίο κυρίως λόγω:

- Διακοπής φυσικής συνέχειας υδατορέματος
- Αλλοίωσης αναγλύφου (φράγμα, δανειοθάλαμοι, αποθεσιοθάλαμοι και άλλα συνοδά έργα)
- Νέας λιμναίας επιφάνειας με μεγάλη εποχιακή διακύμανση στη στάθμη της

Έδαφος

- Μείωση της στερεομεταφοράς με πιθανές συνέπειες στην ποιότητα παραποτάμιων εδαφών κατάντη και στην ακτομηχανική δίαιτα του εκβολικού συστήματος
- Χωματοургικές εργασίες μεγάλης κλίμακας για τη λήψη δάνειων υλικών και την απόθεση υλικών εκσκαφής

Νερά

- Αύξηση της θολερότητας κατάντη των έργων κατά τη φάση κατασκευής
- Μείωση της επιφανειακής παροχής κατάντη
- Πιθανή μείωση της τροφοδοσίας υπόγειων υδροφορέων κατάντη

Περιβαλλοντικές Επιπτώσεις (2)

Φυσικό περιβάλλον

- Κατάληψη τύπων φυσικών φυσικών οικοτόπων
- Κατάληψη ενδιαιτημάτων ειδών χλωρίδας και πανίδας και υποβάθμιση πληθυσμών τους
- Αναίρεση ή μείωση της δυνατότητας ανάδρομης και κατάδρομης κίνησης της υδρόβιας πανίδας στο υδατόρεμα
- Αποψίλωση βλάστησης στον ταμιευτήρα - μείωση της παρόχθιας βλάστησης κατόντη

Πολιτιστικό περιβάλλον

- Κατάκλυση ιστορικών μνημείων
- Παρεμπόδιση της θέας αρχαιολογικών χώρων λόγω παρεμβολής των έργων

- Κατάκλυση οικισμών ή/και άλλων στοιχείων δομημένου περιβάλλοντος

Χρήσεις γης

- Μεταβολές στις χρήσεις γης παραγωγικών δραστηριοτήτων
- Καταστροφή υφισταμένων υποδομών και δικτύων σε περιοχές κατάληψης κύριων ή/και συνοδών έργων

Περιβαλλοντικές Επιπτώσεις (3)

Εκτίμηση και αξιολόγηση περιβαλλοντικών επιπτώσεων

- Χαρακτηριστικά και έκταση περιοχών επέμβασης (καθεστώς προστασίας – παρουσία σημαντικών ειδών)
- Εγγύτητα περιοχής έργου σε οικισμούς ή περιοχές πολιτιστικού ενδιαφέροντος
- Ισοζύγιο ταμείωσης λαμβάνοντας υπόψη και επίπτωση στα υπόγεια
- Δυνατότητα λήψης προληπτικών και επανορθωτικών μέτρων
- Χρονική διάρκεια επιπτώσεων

Κρίσιμα θέματα

- Περιοχές Natura
- Εναλλακτικές λύσεις σχεδιασμού έργων
- Δανειοθάλαμοι και αποκατάστασή τους
- Οικολογική παροχή
- Τεκμηρίωση εξυπηρέτησης δημοσίου συμφέροντος
- Ιστορικά μνημεία και περιοχές αρχαιολογικού ενδιαφέροντος

Περιβαλλοντικές Επιπτώσεις (4)

Τι προκύπτει από εμπειρία ΜΠΕ έργων ταμίευσης;

- Ιδιαίτερη προσοχή πρέπει να δίδεται και στα **συνοδά έργα**
- Σημαντική η σε πρώιμο στάδιο **μελέτη των στοιχείων του φυσικού περιβάλλοντος** (οικολογική μελέτη βάσης)
- **Ουσιαστική εξέταση εναλλακτικών λύσεων** ως προς:
 - Μεθόδους ικανοποίησης αναγκών σε νερό
 - Χωροθέτηση έργου ταμίευσης
 - Χωροθέτηση συνοδών έργων, π.χ. δανειοθάλαμοι
 - Τεχνικό σχεδιασμό έργου
- Το μέγεθος του έργου δεν είναι υποχρεωτικά ανάλογο με τις επιπτώσεις του
- Απαιτείται «ευλαβική» τήρηση διοικητικών διαδικασιών, με προεξάρχουσα τη δημόσια διαβούλευση

Διαδικασία Περιβαλλοντικής Αδειοδότησης (1)

Στοιχεία νέου θεσμικού πλαισίου αδειοδότησης

- Νόμος 4014 περί περιβαλλοντικής αδειοδότησης έργων & δραστηριοτήτων (ΦΕΚ 209/A/21-9-2011)
- ΥΑ 1958, Κατάταξη δημόσιων και ιδιωτικών έργων και δραστηριοτήτων σε κατηγορίες και υποκατηγορίες (ΦΕΚ 21/B/13-1-2012)
- ΥΑ 20741 Τροποποίηση της 1958/13-1-2012 απόφασης του Υπουργού ΠΕΚΑ «Κατάταξη δημόσιων και ιδιωτικών έργων και δραστηριοτήτων σε κατηγορίες και υποκατηγορίες (ΦΕΚ 1565B/08.05.2012)
- ΥΑ 15277 Εξειδίκευση διαδικασιών για την ενσωμάτωση στις ΑΕΠΟ της προβλεπόμενης από τις διατάξεις της Δασικής Νομοθεσίας έγκρισης επέμβασης (ΦΕΚ 1077/B/09.04.2012)
- ΚΥΑ 48963, Προδιαγραφές Περιεχομένου Αποφάσεων Έγκρισης Περιβαλλοντικών Όρων (ΑΕΠΟ) για έργα και δραστηριότητες κατηγορίας Α' (ΦΕΚ 2703/B/5-10-2012)

Διαδικασία Περιβαλλοντικής Αδειοδότησης (2)

Σημαντικές αλλαγές που προκύπτουν από νέο θεσμικό πλαίσιο

- **Κατάργηση ΠΠΕ** και διαδικασίας ΠΠΕΑ
- Πρόβλεψη δυνατότητας εθελουσίας σύνταξης και υποβολής **φακέλου Προκαταρκτικού Προσδιορισμού Περιβαλλοντικών Απαιτήσεων (ΠΠΠΑ)**
- **Συντόμευση διαδικασίας** εξέτασης ΜΠΕ και έκδοσης ΑΕΠΟ – **υπογραφή ΑΕΠΟ έργων A1 μόνο από Υπουργό ΠΕΚΑ**
- **Ενσωμάτωση στην ΑΕΠΟ και άλλων αδειών** (έγκριση επέμβασης, άδεια διάθεσης λυμάτων, άδειες σχετικές με διαχείριση στερεών)
- **Κατάταξη έργων και δραστηριοτήτων σε δύο κατηγορίες (A και B)**, εκ των οποίων μόνο αυτά της κατηγορίας A απαιτούν περιβαλλοντική αδειοδότηση μέσω υποβολής ΜΠΕ και έκδοσης ΑΕΠΟ
- **Διάκριση των έργων και δραστηριοτήτων της κατηγορίας A σε δύο υποκατηγορίες, A1** (Κεντρικές Υπηρεσίες ΥΠΕΚΑ) και **A2** (Υπηρεσίες Αποκεντρωμένης Διοίκησης)

Διαδικασία Περιβαλλοντικής Αδειοδότησης (3)

Σημαντικές αλλαγές που προκύπτουν από νέο θεσμικό πλαίσιο
(συνέχεια 1)

- Υποχρεωτική εκπόνηση συνοδευτικής στη ΜΠΕ **Μελέτης Ειδικής Οικολογικής Αξιολόγησης** για έργα εντός ή πλησίον περιοχών Natura (Απαίτηση «Δέουσας Εκτίμησης Επιπτώσεων» άρθρου. 6, Οδ. 92/43/ΕΚ)
- Πρόβλεψη **οργάνου παροχής γνώμης (ΚΕΣΠΑ – ΠΕΣΠΑ)** σε περίπτωση παράλειψης ή αντικρουόμενων γνωμοδοτήσεων υπηρεσιών κατά την εξέταση της ΜΠΕ. Σχετικό αίτημα από Υπουργό ΠΕΚΑ (έργα Α1) ή Γεν. Γραμ. Αποκ. Διοικ. (έργα Α2)
- **Ταχύτερη διαδικασία Ανανέωσης και Τροποποίησης ΑΕΠΟ.** Αν δεν απαιτείται νέα ΜΠΕ η έγκριση γίνεται με υπογραφή Γενικού Διευθυντή.
- **Ενίσχυση διαδικασιών δημόσιας διαβούλευσης**, υποχρεωτική ανάρτηση ΑΕΠΟ στο διαδίκτυο
- Πρόβλεψη διαδικασίας «ενημέρωσης» φακέλου ΜΠΕ μετά την έκδοση ΑΕΠΟ για μικρής κλίμακας και περιβαλλοντικής σημασίας αλλαγές στον τεχνικό σχεδιασμό έργων μέσω σύνταξης και υποβολής του **Φακέλου Συμμόρφωσης Τελικού Σχεδιασμού**

Διαδικασία Περιβαλλοντικής Αδειοδότησης (4)

Σημαντικές αλλαγές που προκύπτουν από νέο θεσμικό πλαίσιο
(συνέχεια 2)

- Πρόβλεψη διαδικασίας έγκρισης εγκαταστάσεων και εργασιών που προκύπτουν από τεχνικό σχεδιασμό μετά την έκδοση ΑΕΠΟ μέσω σύνταξης και υποβολής της **Τεχνικής Περιβαλλοντικής Μελέτης (ΤΕΠΕΜ)**. Σε αυτή ενδεικτικά μπορούν να υπαχθούν Εργοτάξια, αποθεσιοθάλαμοι, σταθμοί διοδίων και κέντρα εξυπηρέτησης αυτοκινητιστών. Προϋποθέσεις για υποβολή και έγκριση ΤΕΠΕΜ είναι:
 - Η γενική εκτίμηση στη ΜΠΕ των επιπτώσεων τέτοιου είδους υποδομών και η πρόβλεψη στην ΑΕΠΟ γενικών ή ειδικών όρων για αυτές
 - Η ρητή πρόβλεψη στην ΑΕΠΟ του κύριου έργου της δυνατότητας υποβολής και έγκρισης ΤΕΠΕΜ
- **Δανειοθάλαμοι** μετά την ΑΕΠΟ του κύριου έργου αδειοδοτούνται είτε με νέα ΜΠΕ και νέα ΑΕΠΟ είτε μέσω της διαδικασίας τροποποίησης ΑΕΠΟ.

Διαδικασία Περιβαλλοντικής Αδειοδότησης (5)

Νέα κατάταξη έργων σχετικών με ταμίευση - ταμιευτήρες

- **Υποκατηγορία A1**

Μικτός όγκος ταμιευτήρα στη στάθμη υπερχείλισης (V) $> 10.000.000 \text{ m}^3$
ή

Μέγιστο ύψος εξωποτάμιου τοιχώματος (h), ταμιευτήρα $> 20\text{m}$

- **Υποκατηγορία A2**

α) Ταμιευτήρας εκτός περιοχών Natura 2000:

$10.000.000 \text{ m}^3 \geq V > 100.000 \text{ m}^3$ και $20\text{m} \geq h > 5\text{m}$

β) Ταμιευτήρας εντός περιοχής Natura 2000:

$10.000.000 \text{ m}^3 \geq V > 10.000 \text{ m}^3$ και $20\text{m} \geq h > 5\text{m}$

- **Κατηγορία B**

$h \leq 5\text{m}$

και

α) Ταμιευτήρας εκτός περιοχών Natura 2000, $100.000 \text{ m}^3 \geq V > 10.000 \text{ m}^3$

β) Ταμιευτήρας εντός περιοχής Natura 2000, $10.000 \text{ m}^3 \geq V > 2.000 \text{ m}^3$

Διαδικασία Περιβαλλοντικής Αδειοδότησης (6)

Νέα κατάταξη έργων σχετικών με ταμίευση – φράγματα

- **Υποκατηγορία A1**

Μέγιστο ύψος φράγματος (H) > 50m

- **Υποκατηγορία A2**

Οι περιπτώσεις που υπολείπονται αυτών της υποκατηγορίας A1 και της κατηγορίας B

- **Κατηγορία B**

α) $H \leq 5m$ εάν ισχύει οποιοδήποτε των ακόλουθων:

i) Εμβαδόν λεκάνης απορροής φράγματος (E) $\leq 5 km^2$, και το φράγμα κατασκευάζεται στα πλαίσια έργων ορεινής υδρονομίας

ii) $E \leq 100 km^2$, εάν το σώμα του φράγματος είναι εκτός περιοχών Natura 2000, και τεκμαίρεται απουσία ιχθυοπανίδας

β) $H \leq 2,5m$ και $E \leq 50 km^2$, εάν το σώμα του φράγματος είναι εντός περιοχής Natura 2000, και τεκμαίρεται απουσία ιχθυοπανίδας

Διαδικασία Περιβαλλοντικής Αδειοδότησης (7)

Νέα κατάταξη έργων σχετικών με ταμίευση – έργα υδροληψιών

- **Υποκατηγορία A1**

Ποσότητα νερού προς απόληψη ή εκτροπή (V) > 10.000.000 m³/έτος

- **Υποκατηγορία A2**

α) Υδροληψία εκτός περιοχής Natura 2000:

$$10.000.000 \text{ m}^3/\text{έτος} \geq V > 500.000 \text{ m}^3/\text{έτος}$$

β) Υδροληψία εντός περιοχής Natura 2000:

$$10.000.000 \text{ m}^3/\text{έτος} \geq V > 50.000 \text{ m}^3/\text{έτος}$$

- **Κατηγορία B**

α) Υδροληψία εκτός περιοχής Natura 2000:

$$500.000 \text{ m}^3/\text{έτος} \geq V > 10.000 \text{ m}^3/\text{έτος}$$

β) Υδροληψία εντός περιοχής Natura 2000:

$$50.000 \text{ m}^3/\text{έτος} \geq V > 5.000 \text{ m}^3/\text{έτος}$$

Αν η εκτροπή είναι σε άλλη λεκάνη, οι ανωτέρω ποσότητες διαιρούνται δια 2

Άλλες Οδηγίες της Ε.Ε. με πιθανή εμπλοκή στην περιβαλλοντική αδειοδότηση έργων ταμίευσης

- **Οδηγία Πλαίσιο για τα Νερά (2000/60/ΕΚ)**

Σχετικά θέματα: Σχέδιο Διαχείρισης Νερών Υδατικού Διαμερίσματος, Πρόγραμμα Μέτρων, Εξαιρέσεις, Ιδιαίτερα Τροποποιημένα Υδάτινα Σώματα, Δημόσια Διαβούλευση

- **Οδηγία Στρατηγικής Περιβαλλοντικής Εκτίμησης (2001/42/ΕΚ)**

Τήρηση διαδικασίας ΣΠΕ για έργο που πρέπει να ενταχθεί εκ των υστέρων σε Σχέδιο Διαχείρισης Νερών Υδατικού Διαμερίσματος είτε μέσω εκπόνησης και υποβολής ΣΜΠΕ είτε μέσω σύνταξης και υποβολής φακέλου προελέγχου

- **Οδηγίες για την προστασία των τύπων φυσικών οικοτόπων (92/43/ΕΚ) και για την προστασία της ορνιθοπανίδας (2009/147/ΕΚ) – περιοχές Natura**

Εφαρμογή προβλεπόμενων στο άρθρο 6 της 92/43/ΕΚ περί «Δέουσας εκτίμησης επιπτώσεων»

Σύνοψη - Συμπεράσματα

Για την αδειοδότηση έργων ταμίευσης πρέπει:

1. Να τεκμηριωθεί σε πρώιμο στάδιο

- η αναγκαιότητά τους (δημόσιο συμφέρον) και
- η μη ύπαρξη ισοδύναμων εναλλακτικών λύσεων

2. Να ενταχθούν στο Σχέδιο Διαχείρισης Υδάτων του Υδατικού Διαμερίσματος ως μέτρα ή ως εξαιρέσεις

3. Σε επίπεδο προκαταρκτικό να εξετασθούν θέματα:

- Επίπτωσης στην τροφοδοσία υπογείων υδροφορέων
- Εξασφάλιση αναγκαίων υλικών – δανειοθάλαμοι
- Οικολογικών χαρακτηριστικών θιγόμενων περιοχών – καθεστώς προστασίας

4. Να γίνει κατάλληλος προγραμματισμός τεχνικών μελετών, ειδικών θεματικών μελετών και μελετών περιβαλλοντικής αδειοδότησης σε ικανό βάθος χρόνου ώστε:

- Να τηρούνται «ευλαβικά» οι υποχρεώσεις διοικητικών διαδικασιών που προκύπτουν από το εθνικό και το κοινοτικό θεσμικό πλαίσιο
- Να ακολουθηθεί η σωστή ή η πλέον ασφαλής σειρά στην έκδοση αποφάσεων και εγκρίσεων και λοιπών πράξεων της Διοίκησης

Ευχαριστώ πολύ για την προσοχή σας!